

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.за Црну Гору БРОЈ 10 ПАРА
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРАЛИСТ ИЗЛАЗИ
СРИЈЕДОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Viesnik“ Cetigné (Monténégro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕТПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДИ

Цетиње, 16. априла

У Народној Скупштини јуче је
отпочела дебата о буџету.

Буџетско право је једно од нај-
јачих и најважнијих права Народ-
ног Представништва. Тек преко ње-
га долази до потпуна израза на-
родна воља. Слободна и разумна
употреба исхода јемство је напретка
државнога, брџа је од злоупотре-
ба власти. Како се у нас до сада
буџетирало, како се буџетско право
Парламента схватало и цијенило,
— оставимо нека историја цијени.
Доста је што имамо муке са теш-
ким посљедицама и њиховим от-
клањањем, а да бисмо губили дра-
гоцјено вријеме у бесплодним и бес-
крајним рекриминацијама.

Пред Народном Скупштином је
први буџет ратом проширене, уд-
војене Црне Горе. Он заслужује
нашу пуну пажњу. У њем је огле-
дало нашега развијања, кроз њега
струји наш државни живот.

Г. Министар Финансаја дао је ју-
че пред Скупштином у својем оп-
сежном експозеу слику нашега ма-
теријалнога стања. Својим хлад-
ним и стварним излагањем и цр-
тањем чињеница какве су, при-
казао је нерве наше народне сна-
ге. Он је, избјегавајући лијепе до-
падљиве ријечи, чији је утисак у
финансијској политици најкраћи, по-
ставио начела непријатна уху про-
лазне демагогије, али корисна на-
роду и држави. Од народа се —
рекао је — не смије узети више
но што је потребно, *ни мање* но што
је потребно. Влада се трудила, др-
жећи се тога правила, да у буџету
васпостави равнотежу. Али нове
потребе, створене новим стањем по-
слије рата, стале су на пут тој жељи,
и буџет је предложен са дефицитом.
У колико ће овај у својој суми бити
тачан, тешко је у новим неодређе-
ним приликама предвидјети. Могу се
преварити и они, који замисле суму
прихода већом, као и они, који буду
вјеровали да је мања него што је
предложена. Влада је више вољела
да без зазора изађе са дефицитом,
него да створи фиктиван буџет. Ње-
на отвореност, везана добром во-
љом, савјесним радом и повољним
политичким стањем, корисније ће
утицати на подизање државнога
кредита, него ли уљепшавањем рије-
чима без подлоге у сталности и
озбиљности вршења дужности. Г.
Министар је нарочито нагласио, да
се дефицити сузбијају само енергич-
ним радом на поправљању народ-
ног економског стања. А навео је
и друге изворе: приходе од нових
монопола, сузбијање кријумчарења,
правилно наплаћивање дажбина.
Поменуо је, на даље, да равноте-
жа у нашем буџету у многоме за-
виси од родне године и *од општега
мира*. Наша еминентно земљорад-
ничка земља много очекује од жет-
ве. А мир изван граница наше др-
жаве нема сумње да је веома јак
фактор у нашем привредном напре-

довању и финансиском консоли-
довању. Тај мир, толико пробле-
матичан и услед сталних интрига
по Арбанији, и услед опште нер-
возе у Европи, нама је сувише по-
ребан, и ми га искрено желимо,
али од нас не зависи. Поправка
привредне моћи народне и посред-
но срећеност финансиског стања
створиће се и уношењем страних
капитала у земљу. Ово је питање
влада већ повољно ријешила. Г.
Министар је исцрпно и разложно
објашњавао потребу повишења рас-
хода по свијема гранама државне
управе. Дуго се био задржао код
буџета Министарства Војног, изја-
вивши радост, што су расходи о-
вога министарства изнесени пред
Народну Скупштину. Сасвијем је
умјесно напоменуо, да су расхо-
ди за војску велики за нашу ма-
теријалну снагу, а веома мали за
потребе наше војске, која има још
веће задатке. Установу Жандарме-
риског Кора г. Министар је оправ-
дао сталном несрећеношћу на гра-
ницама спрам Арбаније. Ова не-
срећеност приморава Владу да на
тој страни непрестано држи посаду
да би се очували ред и мир. Из-
нијевши јаке разлоге, због којих се
Влада у новим крајевима при на-
плати порезе још држи система не-
сетка, г. Министар је саопштио Скуп-
штини и пријатну новост, да се ра-
ди на откуп монопола дувана. На
крају говора, г. Министар је чести-
тао овој Скупштини на срећи, која
ју је задесила, да управо она ри-
јешава први буџет удвојене Црне
Горе, коју увећаше њен Краљ и
њен јуначки народ.

О закону о чиновницима

Загребачки „Србобран“ пише:

Пред ускршњим феријама Црногорска
Народна Скупштина свршила је један врло
важан државни посао. Донијела је „Закон
о чиновницима грађанског реда“. Тај за-
кон може се сматрати за једно капитално
дјело, камен темељац црногорског даљег
државног, друштвеног и понаособ чинов-
ничког живота. Познато је од каквог је
пресудног значаја чиновништво у свакој
држави. Оно је један од најпресуднијих
чињилаца у државном и народном развоју.
Од квалитета чиновништва зависи пра-
вилност или неправилност развоја земље.
То важи нарочито за земље гдје је сло-
бодне интелигенције мали број, гдје чи-
новништво игра пресудну улогу и у по-
литичком, просвјетном, привредном и у
опште друштвеном и државном животу,
као што је то случај с Црном Гором. Од
опреца и савјесног испуњавања својих
дужности чиновника, фактично зависи на-
предак Црне Горе. Те по томе је то било
једно од најважнијих питања, које је тре-
бало што прије скинути с дневног реда.
Чиновничко питање било је у Црној Гори
рак-рана на народном и државном тијелу.
До сад није било никаквих обавеза, ни
што се тиче спреме, ни што се тиче права,
нити пак провођења извјесног броја го-
дина у служби. Све је то било остављено
на вољу појединим министрима, који су
чино радили под утицајем политичког
пријатељства, личних симпатија, сродства,
протекција и т. д. Државни и народни
послови закржљавили су у рукама не-
спремних чиновника. Начелу се није да-
вало полета, процес развијања и полета,
не само да се није помагао, него се само
задржавао.

Нема збора, било је доста савјесног
чиновништва, али необразованост и бли-
зорукост чинила је и ту савјесност илу-
зорном.

Судови, школа, финансије, војска и дру-
ге гране државне управе почивале су у
рукама неистражених и необразованих чинов-
ника и, природно, носиле су на себе печ-
ат заосталости и зачмалости. У Црној
Гори је била до скоро, на у знатној мјери
и данас, обична појава да најважније чи-
новничке положаје у судовима, полицији,
финансијама, грађевинама и т. д. покри-
вају људи, који појма нису имали о грани,
којом су, по слијепој случајности, или
још горе по слијепој вољи појединца,
имали руководити дотичном граном. Једна
писмени појединци диригирани су судби-
ном земље. Отуда се и створило оно
рђаво мишљење о државној служби, о
власти уопште, у Црној Гори. Отуда у-
вјерење да је „сваки Црногорац способан
за сваки положај“ у државној служби,
као једна страна медаље, и потпуно не-
гирање и неуважавање власти, као друга
страна медаље. То и такво чиновништво
учинило је, да код народа уопште влада
мишљење, да власт, ма каква она била
и ма каквог степена била, власт уопште,
или боље речено — властодржи не могу
ни добро мислити, ни добро радити за
народ и народну корист. На чиновни-
штво се гледа као на једну биједу, која
се по некаквом злом удесу мора трпјети
и плаћати. Обичан човек — сељак до-
шавши у државну службу сматрао је са
своје стране, да је он одједанпут постао
најнаметнија глава, па макар и обична
будала био, јер сам није могао појмити
зашто му се иначе дала државна служба,
на коју је с друге стране гледао, као на
природну награду за његову уображену
памет, не водећи рачуна о томе, да ли
он даје штогађ народу и држави. И тако
се чиновништво умножавало с дана у
дан, с комплицирањем појединих посло-
ва и с промјеном појединих личности на
државној управи.

Зло од таквог система увидјело се дав-
но, али се тешко било ријешити загри-
сти у киселу јабучку. Створено је неко-
лико законских пројеката од 1906. год.
на овамо, али су пројекти остали про-
јектима. Једно из политичких разлога,
друго из личних интереса, треће из фи-
нансијске оскудице и недостатака квали-
фикованих људи, то је питање одлагано.
Али што се више одлагало, то га је
теже било ријешити, јер се чиновништво
свакодневно умножавало. Али се коначно
видјело да је најважније питање мора да
је ријешено. Требао је једанпут осушати
државну بلاгу од наможавања узла-
удних издатака, требало је коначно на-
родне и државне послове повјерити си-
гурнијим рукама и просвјешћенијим главама.

О догађајима на граници

Службени „Глас Црногорца“ до-
носи о догађајима на нашој гра-
ници према Арбанији ово саоп-
штење:

Арбанашка племена Хот и Гру-
де, као и оближња сусједна им пле-
мена скадарске Малесије, од дав-
нина су била везана традицијама и
осјећањима за Цру Гору. Та пле-
мена веома добро знају, — а то
никад и не крију — колико су им
добра учинили наши Господари,
наш народ и наша држава. У на-
шој су земљи имала вазда уточи-
шта од разноврсних невоља и мука
које су их пратиле. Под нашим ви-
тешким и гостољубивим барјаком
нашла су речена племена окриља
нарочито потоњих година, кад им
је душа била дошла у подгрлац.
Послије срећно свршеног потоњег
великог ослободилачког рата пле-
мена Хот и Груди припадоше Цр-
ној Гори. Може се само жалити што
и остала оближња племена, у њи-
ховом сопственом интересу, не уђо-
ше у састав наше државе, са којом
су била навикла дијелити добро и
зло, знајући да им наш барјак шти-
ти слободу, савјест и напредак. За-
довољство Груда и Хот са њихо-
вом новом срећном судбином, за
којом су сами цезнули, није дало
мирна сна смутљивцима са стране
и непријатељима снажења и мир-

нога развијања Црне Горе. Откако
су Груди и Хот одлуком Лондон-
ске Конференције додијељени нама,
непрестано су међу њих стављани
прсти раздора из преко границе и
завођени су, преко изазивача, на
кажњива дјела разне врсте. Ми смо
то стрпљиво подносили, убјеђени да
су побуде за таква дјела далеко
од огромне већине Груда и Хот,
особито од њихових првака. Али
кад су смутње превршиле мјеру и
кад је настала опасност да би мо-
гао бити дуж наше нове границе
и мир поремећен, Краљевска Влада
је ријешила да томе стане на пут
употребом сходних мјера. У речена
племена послата је војска, која је
посјела земљиште све до границе
повучене од Великих Сила између
нас и нове балканске државе, оду-
зевши тијем сваку могућност уно-
шења и стварања немира са стране
на нашем огњишту. Хот и Груди
поново су овом приликом изјавили
приврженост нашој држави и новоме
стању. Неколицина смутљиваца по-
бјегли су преко границе, али и њима
је дан рок за повратак и моћиће
да живе слободно и безбједно као
и сви остали наши поданици, буду
ли се покоравали просвијећеним за-
конима једне савремене државе.

Ова мјера, поздрављена у пр-
воме реду од самијех Хот и Гру-
да, — мјера, којом уређена држава
има право и дужност да се послужи
за заштиту реда и законитости, иза-
звала је на извјесној страни бјесо-
мучни гњев, највише зато, што
је тако брзо донијела плода и
што је својим успјехом порушила
планове, грађене на тобожњем не-
задовољству додијељених нам арба-
нашких племена. Из порушених
планова и преварених нада ничу
сада кроз бечку „Албанише Коре-
спонденц“ пакосне и злобне изми-
шљотине противу угледа Црне Го-
ре и њене цивилизаторске улоге у
новодобивеним крајевима. Тако тај
заступник у јавности тобоже арба-
нашких интереса поводом помену-
тих мјера наше војске доноси чита-
ву прегршт злонамјерних неистина.
Међу овијема се ређа да је наша
војска приликом вршења своје дуж-
ности чинила насиља; да су поје-
дини прваци грудски и хотски од
нас били поткупљени; да су неки
прваци били стављени у тамнице и
у истијема поубијани; да су паљене
куће и чињена друга слична наси-
ља. Све је ово од почетка до краја
измишљено у ружној намјери, да
се окаља углед наше земље и да
се прикрије тајни гњев због неус-
пјеле смутње. Наша војска није чи-
нила никаква насиља. То ће по-
тврдити сви Груди и Хот. Што се
тиче паљења кућа, истина је да их
има спаљених, али од Тургутова
времена, кад су због тога дивља-
штва сиротни Малисори налазили
уточиште и потпору *само код нас*,
а не код садашњих својих назови
пријатеља. И сад су неколике куће
спаљене, чега се и ми гнушамо.
Али то су сами учинили извјесни
агенти из преко границе. Они су се,
чим су сназили нашу војску, дали
у бјегство и успут спалили су не-
колико кућа хотских и грудских
првака *из освете, што они нијесу
хтјели да се дигну на оружје противу
нас*. Исто тако злобна је измишљо-
тина, да су извјесни прваци став-
љени у тамнице и убијани. Такве
мјере не употребљују се у нашој
земљи, на далеко познатој са своје

толеранције, ни противу отворених бунтовника, већ се према њима најприје по закону поступи, а камо ли да се тако што учини наспрам лојалних грађана, међу које бројимо и све наше нове поданике без разлике вјере и убјеђења. Измишљотину, да смо љубав и приврженост Хота и Грудла добили поткупљивањем, с индигнацијом одбијамо као ниску клевету „Албанише Кореспонденц“, која тијем не чини услугу угледа народа, којем се намеће за непозвана браниоца.

У Грудима и Хотима влада мир и задовољство. Они су се предали својем раду. На граници нашој на тој страни такође је мир, који, поред оданости наших нових поданика, од повреда са стране јемчи и наша храбра војска.

Русија и Њемачка

Руски војни лист „Военный Листок“ поводом акције за претварање Тројног Споразума у Тројни Савез, пише о могућности превентивног рата Њемачке с Русијом. Лист каже: „Још пет година и ново ратно бродовље биће дограђено а испод неба пловиће најмодерније руско ваздушно бродовље, као страхан облак. Руска војска подвостручиће се, а у благајни државној нагомилаће се још злата. Кад то буде, рат с нама био би готово лудило. Нијемци то знаду и стога су постали бојажљиви. Сваки дан закашњења користиће нама, а за њих ће бити убитачан“. Зато би Њемачка радо сломила Русију прије тога момента, тврди тај лист. Но, Русија је и за тај случај спремна. Пријатељи Русије ово знаду и то сазнаће кадро је да њихово пријатељство оснажи, јер је у њему гаранција снаге и сигурности. Службени орган руског ратног министарства „Руский Инвалид“ идентифицира се с овим резлагањем „Војног Листока“.

Мађари против Тројног Савеза

У Мађарској се противу Тројнога Савеза све више шири јак покрет, који је много забринуо мјеродавне кругове у Бечу. Тијем поводом петроградско „Новоје Време“ међу осталим пише:

Врло је вероватно, да ће тај поход дати могућност, да се исправи она руска погрешка, коју је допустио император Никола I. 1849. године. Угарски врховни заповједник генерал Берге предао се под Виллагошем не аустријском генералу Хајнау него руском генералу Паскијевичу „Угарска је пред ногама Вашег Величанства“, рапортирао је гада Паскијевич у Петроград.

У мађарским мемоарима и у записницима руских учесника те операције налази се дирљивих описа руско угарског братимљења официра и простих војника послије те предаје. Император Никола I.

предавајући Угарску младоме императору Франју Јосифу молио је за помиловање мађарских генерала, који су се предали руској војсци. Али је владар „удививши свијет незахвалношћу“ год. 1853. остао вјеран себи. Он је заповједио казнити у арадској тврђави 13 мађарских генерала зато, што су се усудили предати се руској, а не аустријској војсци. Тако су била онда преварена и руска и мађарска очекивања. За руску помоћ захвалила је Аустрија Русији тиме, што јој је два пута заградила пут према Цариграду и према Дарданелима, што је Русију посве истиснула са Балкана, и што је припојила двије зватуће српске области Босну и Херцеговину.

Али у повјести ништа не пропада. Ова лекција научила је мађарске и руске људе, који љубе своју домовину, да потраже међусобно зближење, да тако избјегну у будуће последицама аустро-њемачког издајства.

Ћесарева болест

Под горњим насловом „Национал Цајтунг“ доноси на уводном мјесту извјештај свој бечог дописника у коме се између осталог вели:

У згради бечке берзе почело је опет од јуче да трешти. Вијести из Шенбруна гласе, да је опасно са царевим здрављем, и у овом тешком тренутку забринутости, сваком је довољно јасно, шта значи цар Франц Јосиф за монархију и свијет, и какав тежак губитак би се осјетио у случају његове смрти.

У лицу сиједога монарха нестало би из садашње наше епохе један еминентни фактор мира. Још би била ова срећа у овој несрећи, што царев пријатељ и његов савезнички друг, цар Вилхелм, исто је тако прожет схватањем овог узвишеног владарског позива, да сачува својој држави што је могуће дуже и часно благослове мира.

Што се пак тиче личности аустро-угарског престолонашљединика, надвојводе Франца Фердинанда, може се рећи, да у том погледу лебди испред нас један велики знак питања. Ми смо гледали надвојводу Франца Фердинанда за вријеме двије кризе, како се храбро и активно умјешао, и то, у анексиону кризу 1908. године, и за вријеме велике ратне опасности са Русијом године 1913.

Године 1908. откљоњено је оно пошљедње и најгоре тиме, што се биоградска влада безусловном повукла, којом пошљедњом дат је издан параз у коме, што се тадашњи српски престолонашљединик одрекао права на нашљедство престолола. Како год се пак догађаји одијали и развили у случају цареве смрти, једно знамо сигурно, а то је, да цар Франц Јосиф, жељи мир, међутим од његовог нашљединика тек ако се смијемо надати, да ће и он можда кренути истим мирољубивим путем свога претходника.

У дубину душе надвојводе Франца Фердинанда само је њих мало до сада могло да сагледа, па и тај мали број умро је да ту тајну сачува, и да никоме о томе не говори.

У данима ове забринутости о томе говоре много и у привредним круговима монархије, а и по падању курса и акција види се најбоље шта би за Европу значила смрт овога фактора мира, као што је цар Франц Јосиф.

Дошле би нове бригае, нови нереди, а ово страховање већ се види и у томе, што су бечки и будимпештански банкарски кругови одлучили, да не узимају учешћа

у новом босанском зајму, а и у Бечу су се мудро задовољили тиме, да само са 50 милиона партиципирају у новом бугарском зајму, јер нико не зна како ће изгледати у свијету, када више не буде Франц Јосифа, коме је већ 84 године, и који сада болује од запаљена деснога плућног крила. Прође ли пак ова бура, и покаже ли се, да је ова опрезност била сувишна, у колико ће тада бити боље и за Аустро-Угарску и за европски мир.

Поводом погибје Павла Вучинића

Биоградска „Самоуправа“ пише: Страшна погибја Павла Вучинића једног од најугледнијих Срба у Скадру, у сред бјела дана, пред очима органа међународних трупа, у непосредној близини њихових касарни, врло карактеристично оцртава, и јасним бојама премазује дјело, које је Јевропа створила у једном тренутку слабости, трудећи се да га покрије принципом народности, који је до сада не само она, кад год је могла диктовати своју вољу, погама газила, него и који је права иронија нарочито за цијелокупан живог и рад иницијатора идеје о стварању аутономне Арбаније. Поред безбројних, већ показаних смутња, ровења и сукоба међу самим албанским племенима, поред зликовачких упада у Србију, који јасно обилежавашу потпуну неспособност становника нове државе за правилно и здраво државно уређење, Јевропа стоји данас пред једним јавним, језовитим злочиним, који у страшној слици представља положај оних, који по вољи судбине као неарбанаси, морају да живе у арбанској држави. Јер, кад се овако страшне ствари могу догађати у сред великог арбанашког града, у коме држи власт међународна, јевропска војна мисија, културни свијет лако ће себи представити слику положаја, у коме Хришћани у Арбанији, по градовима у којима управљају арбанске власти, а нарочито по селима шумама и путевима, гдје нема никакве власти, морају проводити дане. Та слика и сувише речито говори колико је Јевропа погрјешила кад је декретовала аутономију земљи, у којој тридесет процената мушког становништва гине од страшне крвне освете...

У таким приликама, није никакво чудо што се Епирци боре на живот и смрт да би се спасли од ужасна положаја, који им намеће воља Европе по обзирима, не правде и човјечности, него њенога властитог комодинитета. Велике Силе желе, по сваку цијену, да избјегну прекид међу собом, и за то један дио Епира, са становништвом јелинске расе, мора да савија врат под јарам крвожедних Арнаута. Оне нијесу кадере дати Епирцима ни сјенку од каквих гаранција за безбједност њихова имана и живота. Оне ће „савјетовати“ Арбанији, да Епирцима обезбједи најелементарније покробје за живот и опстанак. Арбанији ће већ предложити те савјете — као што су и до сада слушали. И у Арбанији ће се, не по сили и логици догађаја, него по слабости Јевропе, и даље нештедне луги људска крв. Вијести парискога „Temps“ — а са епирских страна и сувише јасно наговјештавају, чему се јевропски свијет има надати од арбанске државне управе. Оне оцртавају саме ужасе, које остављају за собом арнаутске разбојничке банде...

Јевропа ће имати кад да размишља о последицама своје погрјешке, а неодољива логика догађаја чиниће своје. Позуздано је, међу тим, да од зла добра бити не може, и да ауторитет јевропске

воље апсолутно не може ништа добити од солуција, којима је та воља, за посљедње двије године, усрећила балканске народе и државе.

Хроника

Разочарани пријатељи Арбаније. Биоградска „Самоуправа“ пише: Беч је узрујан. Бечки универзитет опет је приредио једну од својих екскурзија у туђину, па су овога пута пловили излетници Јадранским Морем дуж албанске обале у намери да походе Драч. Универзитетски професори, студенти и даме из најотмјенијих бечких кругова хтели су, да се поклоне владоу албанске државе, коју је створила Аустрија потрошивши на дармар у њој досада по милијарде. Лађа је пристала у јадном драчком пристаништу и излетници су узбуђено чекали онај велики тренутак, кад ће лицем у лице погледати Вилема. Али што се све не догоди? Албански владалац није примио одушевљену гомилу, која је дошла из далека, већ је излетницима речено, да је владалац пред сам њихов долазак морао одијати, јер има пуне руке посла с организацијом милиције. Разочарење бечких посетилаца било је тако савршено, да их није могло развеселити ни присуство двојице истинских албанских министара, који су дошли на палубу лађе да их утјеше. Лађа се, дакле, кренула из Драча и на њеној палуби дуго се говорило само о томе, како свијету бодрих Бечлија није била дата ни за пола милијарде прилика да разгледају новог албанског владалаца.

„Наје Фраје Пресе“ с муком потлачује свој гњев због ове поруге, коју је доживио бечки универзитет, јер је његов ректор био међу онима, који „су хтели завити у државу која тек није“, и у тој љутини измакло јој је значајно признање, да албански владалац не би био постао аустријанскијим, да је примио ректора бечког универзитета и његово друштво и да је изузито неколико ријчи захвалности аустро-угарској монархији.

Овај је догађај у толико вреднији пажење, што је албански владалац био унапријед обавијештен о доласку излетника, и да је до одбијања пријема бечкога друштва дошло пред самим састанком у Абацији гдје се аустро-угарски министар спољних послова савјетује с италијанским о Арбанији.

Дневник

Вратио се на Ријеку. Његово Величанство Краљ вратио се у понедјељник по подне на Ријеку.

Отпутовали у иностранство. Њихова Краљевска Височанста Насљедник и Насљедница отпутовали су прекјуче у иностранство.

Продужила рад. Народна Скупштина јуче је продужила рад, који је био прекинут због ускршњих празника.

Измјене у Влади. Г. министар унутрашњих дјела Лабуд Гојнић и г. министар просвјете Мирко Мијурковић иступили су из Владе и стављени су на расположење, а на њихово мјесто постављени: за министра унутрашњих дјела народни посланик г. Саво Вулетић и за

ЛИСТАК

Горски Вијенац

Г. Георгије Костантиновић Крижицки, књижевник и професор петроградског универзитета, који са професором универзитета г. Лавровом пише историју црногорске литературе, у „Новоје Звено“ написао је оцијену на превод „Горског Вијенца“ од шведског чувеног књижевника Јенсена, коју овдје доносимо у преводу:

Моћна радња словенскога духа није одушевила само нас Русе, већ и иностранце, и што је најчудноватије и Нијемци! Није се узалуд појавила њемачка књига, носећи значајни назив „Das Heldenland Montenegro“, и на словенски глас одзивали су се чак и у далекој обавити маглој Скандинавији. Познати славист и преводилац г. А. Јенсен издао је 1913. год. свој превод два бисера југословенске литературе, давши им општи назив „Montenegros Anekdoten“ („Вјенце славе Черногорци“) — Montenegros Anekdoten. Tva syd-slaviska hjältedikter övers av Alfred Jensen, Stockholm. Ang. Rietz, bokhandel (i distrib). Göteborg 1913. Wald. Zachrissons boktryckeri A. B. —

Већ сама по себи идеја изазива у нама велику симпатију према томе раду; изгледа, то је први српски производ преведен на шведски језик. Но још се већма радујемо, кад видимо, да је преводилац мај-

сторски испунио своју задаћу. Шведска читалачка публика, имајући веома тачну представку о српском племену у опште и посебно о Црној Гори, може имати по том преводу јасну и довољну представку о тој народности о њеној слободи и крви. Г. Јенсен превео је два дијела. Прво је бесмртно дјело великога српског pjesника и заједно с тим Црногорског Владике Петра II Петровића Његоша — „Горский Вјенец“. Друго је поема познатог срп. хрв. pjesника Ивана Мажурапића „Смртъ Смаилъ-аги Ченгича“, која се броји у једно између најбољих књижевних дијела југословенске поезије. Превод „Горског Вјенца“ постао је тим већма савременији, што је у новембру 1913. г. српска нација признавала стогодишњицу од дана рођења Владике Петра II.

Преводима су написани претходни чланци о Његошу и Мажурапићу, који доказују дубоко и темељито познавање преводиоца с тим ауторима. Биографија Његоша подијељена на четири главне обухвата више од двадесет великих страница, и даје читаоцу јасну представку о том борцу за славенску идеју и слободу своје малене легендарно-херојске отаџбине. Не узлазећи у подробности, он у општим цртама износи биографију Владике Црногорског, црта његов наравствени облик, даје поглед његовог литерарног рада и врсту главног његовог производа — „Горски Вијенац“. Из многога се види, да је преводилац дјело проучио а fond,

и сасвим се с њим упознао. Има у њега и недостатака, незнатних испуштања, но то су праве ститнице, и пр. он категорички доказује, да је Иван Црнојевић „установио на Ободу штампарију 1493. године“.

Ако је пак вјероватно, да је штампарија била на Ободу, премда још је то и не доказано, али је сасвим неистинито, да је он њу основао 1493. г., јер је година њеног оснивања сасвим непозната. Даље он говори, да је „Црна Гора фактички била слободна територија, која је тек по имену а не у ствари признавала турску власт“. У томе је и ствар, да није признавала! Кад би признавала, Турци би се старали њу покорити, а што су Турци и Аустријанци по некада називали њу вазална земља покорна Султану, још се то ничим не доказује. А сами Црногорци никада нијесу признавали турску власт. Но све су то мале опаске потребите само специјалисту. И пр. он цитира ријечи Н. Stieglitz, да владика „имао је више уважења, него ми обично рачунамо, да дугујемо двадесетосмољетном човјеку.“ Те ријечи изговорене 1841. г. јасно доказују то, да се владика родно 1813. г. Међу тим до сада то свједочанство није се узимало на пажњу. Интересантно, да у чланку о Његошу он уноси свој превод pjesме Краља Николе „На гробу П. II Петровића Његоша“, сасвим лијепо и лак. То је прва pjesма Краља Николе, преведена, и још тако срећно на шведски језик.

Што се тиче самог превода, то треба признати, да је усмјешан. Написан г. Јенсеном 1890. г., он га је поднио Шведској Академији Наука, и те је године зањ добио награду друге премије. Мотивишући ту награду, тадашњи секретар Академије Наука др. С. Д. af. Wirsén писао је: „L'ouvrage de M. Jensen a été minutieusement comparé avec l'original et se distingue par une fidélité, une érudition et un goût qui lui ont mérité la récompense sus mentionnée“.

И заиста тачност превода је ријетка; многа су мјеста преведена сасвим буквално. Превод је размера оригинала, т. ј. стих десетосложни без риме. Сличност српског и шведског језика у богатству једносложних и опште кратких ријечи допустило је преводиоцу свуда сачувати не само тачно преношење смисла оригинала, већ и количину редова — стихова, ч толико на једном мјесту (стр. 56. стих 538) мјесто једног стиха оригинала дошла су два у преводу.

Свуда, гдје преводилац ма и одступа мало од буквалног превода, он у примедби даје и буквални превод.

Стих је свуда чудновато лак и глатак, мјестимце изразит и бујан.

Превод је снабђен опширним коментарима, гдје се у главном саопштавају коментари М. Решегића. Некада преводилац исказује своје мишљење, и пр. см. стих 163 и друг.

министра просвјете потпредседник Скупштине г. Гаврило Церовић.

Јуче је у Народној Скупштини прије пријелаза на дневни ред прочитан Краљев указ о наименовању нових министара.

Заклетва министара. Прекјуче прије подне положили су у Двору пред Његовим Величанством Краљем а у присуству председника Владе нови министри заклетву.

Нови потпредседник Скупштине. Данас је Народна Скупштина изабрала, на мјесто г. Гаврила Церовића, који је постао Министар Просвјете, за својега потпредседника г. Михаила Ивановича, народног посланика, бив. министра унутр. дјела. Г. Ивановић је добио огромну већину гласова присутних посланика.

Допутовао. Г. Лазар Мијушковић, наш посланик у Биограду, допутовао је јуче на Цетиње.

Убица Павла Вучинића. Накнадно је утврђено, да је честитог и челичног скадарског српског првака Павла Вучинића убио *редовни полицајски наредник*, потпомогнут од његовога брата тајнога полицајца, којег је Павле ранио. Обадва зликовца успјели су да умакну из притвора испред очију међународних власти у Скадру!

Парастос. Цетињско грађанство одржало је у прошлу недјељу парастос за покој душе Павла Вучинића. Истога дана био је парастос и у Подгорици, који је приредило тамошње грађанство. У Подгорици је поводом убиства Павлова одржан и јавни народни збор, на којем је осуђено ово убиство.

Мио гост. У нашој пријестоници од ономад борави г. др. Ј. Смодлака, уредник спљетске „Слободе“. Г. Смодлака дошао је да походи својега брата инжењера, који је чиновник нашега Министарства Грађевина. Желимо одличное хрватскоме родољубу г. др. Смодлаки пријатан боравак у нашој средини.

Претрес буџета. Јуче је у Народној Скупштини отпочео претрес у начелу приједлога буџета за 1914. годину. Изјестилац финансиског одбора посланик г. Ј. Спасојевић прочитао је одборски извјештај, у којем се, поред осталих, налазе и ова излагања:

„Проучавајући наше финансије, Финансијски Одбор је дошао до врло неповољних резултата о њима, до констатације, да се до сада, а нарочито у посљедње вријеме нашега државног живота, финансирало без рачуна, без потребне контроле, без икакве државничке финансијске мудрости тако, да смо ми

Кад и кад даје објашњење ријечи непознатих толико неславенима, ријечи у Решетара необјашњених и. пр. „сплогосет“. Осим Решетара он износи мишљења и других испитивача, и. пр. проф. Hjärne, Kirste, М. Георгиевич и друг. То показује, да је у распореду аутора била велика литература предмета, и да се он њом умно користи.

Свега превод обухвата 147 страница и, као и оригинал 2819 стихова.

Преводу поеме И. Мажуранића „Смрт Сmail-аги Ченгича“ додат је невелик чланак о Мажуранићу и његовом умотвору, свега непуних 8 страница. За тим долази сами превод, који је снабђен опширним коментарима.

Као и превод „Горског Вијенца“ превод Мажуранићевог сјјева успјешан је, и њим доказује вјештину преводиоачеву, да влада стихом и да је сасвим познат с оригиналом.

Књига је издана раскошно. То је књига без сумње једна од успјелих трудова г. Јенсена и допринијела му је потпуно утврђену славу међу шведском интелегентном публиком.

И ми смо дужни двојином поздравити радњу тог труда и радовати се, што на далекоком магловитом сјеверу има срца, које куча унисоно — с више тонова са срцима бораца за словенску идеју и слободу!

Орл.

економски доведени до једнога критичног стања.

Непродуктивно трошење државне имовине проузроковало је сталне дефиците и довело наше финансије до оваквог стања, коме је тешко наћи лијека, а што је како-тако одржан биланс, има се приписати зајмовима, који су покривали те дефицити, супсидијама и т. д.

Прошли ратови, проширивши нашу Домовину, изазвали су нове расходе, који су се такође тешко одазвали на нашу финансијско-економску моћ и завршили новим теретима, које је наш народ морао издржати.

Резултат оваквога финансијског стања, које је Кр. Влада затекла, када је узела управу земље у своје руке с једне стране, и, с друге, трошкови изазвани око уређења нових крајева, а нарочито око издржавања војске ради одбране наше границе, био је тај, што је Кр. Влада, немогавши успоставити буџетску равнотежу, поднијела Народног Представништву Предлог Буџета за ову годину са једним великим дефицитом.

Зато, у циљу побољшања нашега економско-финансијског стања те и што бржег постигнућа буџетске равнотеже, неодложно треба приступити радикалној реорганизацији наших државних финансија и поставити их на здраву и рационалну основу; треба завести порески систем заснован на начин пропорционалности, приступити класификацији земљишта и завести строгу финансијску контролу.

Даље, још у овом сазиву треба реорганизовати и Главну Државну Контролу, а у смислу чл. 171., 172., и 221. тач. 5. земаљског Устава, јер досадањи њен рад не одговара тачним наређењима чл. 173. земаљског Устава.

Осим тога ваља неодложно приступити преустројству наше војске и ријешењу официјског питања, као год реорганизацији и ријешењу и цивилног питања у опште за свеструке државне управе, јер водити чиновничку политику по досадашњем начину апсолутно је немогуће и опасно по најбитније државне интересе.

За уређење ових питања, по свима струкама, обавезно треба добавити специјалисте и инструкторе у колико их ми небисмо имали.“

Напад Арнаута. При закључку листа стигла је вијест, да су Арнаути јутрос извршили напад на нашу границу. Нападаци су одмах енергично сузбијени.

Несрећан случај. Анђе, ћерка Стева Поповића нашг суграђанина извршила је поћу између 14 и 15 о. м. самоубијство. Како се сазнаје, повод је убијству трагична смрт пок. П. Вучинића са којим је покојница била вјерена.

Лијепо вријеме. Послије краткотрајне кише од два дана опет је наступило дивно прољетње вријеме, које је веома корисно за пољске радове.

Прилог. Госпођа Гиле Н. Татар приложила је, приликом смрти њеног добродружа Ника, фонду сиромашних ученика основне школе у Бару 20 перпера.

Школски одбор племенитој госпођи на овом дару изјављује овиме најтоплију благодарност.

Америка и Мексико

Чудновата иронија судбине!

Вилзон мора да ратује!

Најмирољубивији међу данашњим државним поглаварима, један од најодлучнијих противника империјализма, велики апостол међународног братства, организује сад ратни поход против једне сусједне земље!

Додуше, у посланици која је упућена Конгресу Вилзон вели да је и сад противник рата који му је одвратан; он не мисли да ратује против мексиканског народа; сјеверо-американска флота покреће се само против једног узурпатора који се назива председником мексиканске републике.

Ако је тако, онда Вилзон не ратује против Мексика, већ за ослобођење Мексика.

Генерал Хуерта је одиста узурпатор; на положај председника он је дошао разбојнички, на томе положају он се понашао разбојнички.

Мексико је једна несрећна земља у којој нема реда, једна земља у којој су политички преврати постали нормална појава.

Само је Порфиријо Дијац био успио да извјесно вријеме одржи ред у земљи, али по цијену страховитог апсолутизма.

Морао је настати. Земљу је обузео пожар револуције, Дијац је покушао да га сузбија, али без успјеха — и морао је побјећи из земље.

Насљеђује га Мадеро, један од вођа револуционарног покрета. Ред, међутим, није могао бити васпостављен: присталице старог председника организују револуцију.

Извршен је и покушај да се Мадеро насилно збаци; покушај је успио.

Мадеро је ухваћен, везан и послан у затвор. Није стигао до затвора: убијен је на путу.

Послије Мадерова убиства, настало је, међу вођама побуњеника, отивање око председничког положаја. Побједио је „генерал“ Хуерта.

Ред опет није могао бити васпостављен! Организована је нова револуција! Настала је нова, крвава борба између председника и побуњеника.

Побуњеници, које предводи некакав генерал Вила, имају извјесних успјеха; они су одржали извјесне побједе над Хуертиним трупама и освојили су нека важнија мјеста.

Шта граже побуњеници? Они неће Хуерту; они хоће новог председника, и. пр. „генерала“ Вилу.

Хуерта је разбојник. Вила, међутим, није бољи.

Вила је, прије кратког времена, био позвао у свој стан једног енглеског пододаника и убио га. Баш у томе моменту посјећује га један новинарски дописник. Вила се у разговору показује тако хладан као да ништа није било!

Мексико је једна несрећна земља у којој убити није ништа! Врло плодна земља, она је осуђена да стално буде позоришном нереди и убиства.

Не може се, изгледа, сама умирити. Али велико је питање шта би се могло постићи и каквом страном интервенцијом.

Интервенција је ипак постала неизбежна и она је пала у дио баш Вилзону! Вилзон није хтио признати Хуерту. Он вели да га не може признати зато што се Хуерта докопао власти на један неморалан, на један страпан начин.

Сасвим је природно да се осјећање једног културног човјека, као што је Вилзон, мора бунити против варварских чина једног Хуерте.

Међутим, главни мотив Вилзона није у томе. Вилзон гони Хуерту поглавито због тога што је Хуерта непријатељ америчке индустрије. Својим доласком на власт Хуерта је покварио рачуне неких великих индустријских компанија Сјеверне Америке.

Стога Сједињене Државе не могу признати Хуерту све докле док не прими њихове услове. И стога оне помажу буну против Хуерте. И стога оне сад предузимају ратну акцију против њега (акцију која ће се, можда ограничити на блокаду мексиканских обала).

Енглеска је такође заинтересована у Мексику. Она се према Хуерти не држи непријатељски; њена се политика размислила с политиком Сједињених Држава.

Али, како новине саопштавају, Енглеска неће ништа предузимати; она ће се ограничити на улогу „заинтересованог посматрача“.

Заинтересоване су у Мексику још и Њемачка и Француска. Како ће се оне понашати, имамо тек да видимо. „Одјек“.

Вјера у хероје

У духу идеала Југословенства ванредно добро уређени сљетски лист „Застава“ пише:

„Већ нам је додијало непрестано истицање славенске мекоће, већ нам је доста славенског гостопримства и гостољубства, што ево разгласило Европом ми, а још више непријатељи наши. Нек престане вјечно истицање славенске неслог, коју дневно наглашћујемо сави, налазећи ју свудаје и бацајући на њу сву кривицу свију несрећа наших.“

Зар збиља мора да утонемо у властитим погрешкама, зар хоћемо да завлада нама летаргија, створена тиме што смо увијени о својој слабоћи, и не вјерујемо у јакост своју?

Та чему истицати нашу неслог, кад су други, данас велики народи, много неслотијији били, чему истицати нашу доброту? Та ко је неслотијији био од галијанског народа раскомаданог у силне државице, што су се међусобно клале, док је у њиховој средини бјеснила стољетна борба родова и класа.“

Онда говори о херојима и свијетлим појавама из наше прошлости, па завршава:

„Ево вјере у наше хероје, вјерујмо у њу, вјероваћемо у себе, јер су они еманација наше снаге, која је можда сад прикривена, али која је ту, да опет провали вулканском моћи, која ствара епохе, вјекове.“

Народ смо гусара, ускока и хајдука, народ снаге и одважности, народ што створио дивна дјела, што показао сву снагу своје душе, импулзивну и револуционарну, што краљевства ствара и обара у прах тирани.

Дрхтали су пред нама они, што се данас тако јаки приказују, опш, што створили себи вјеру у прошлост своју, док ју ми створити не знамо и нећемо.

Заборављени леже наши хероји, презрени они, који су можда једини вриједни, да их ми, што вјерујемо у снагу наше душе, обожавачемо као хероје“.

ТЕЛЕГРАМИ

Енглески краљевски пар у Паризу

Париз, 12. априла

Прије него што је оставио Француску, енглески краљ и г. Поенкаре измијењали су срдачне телеграме. — Бечки Кор. Биро.

Лондон, 12. априла

Краљевски пар стигао је синоћ у Лондон. — Бечки Кор. Биро.

Велике Силе и епирско питање.

Атина, 12. априла.

Министри од шест Великих Сила предали су данас г. Венизелосу споразумно састављену ноту као одговор на грчку ноту од 22. јануара. Венизелос је изјавио да ће грчка влада одмах издати наређења да се напусте дијелови Епира које још заузимају грчке трупе. — Бечки Кор. Биро.

Атина, 13. априла

Атинска Агенција јавља да је Влада јуче наредила војним властима у сјеверном Епиру да одмах одмах напусте тај крај. Тако је започело напуштање Епира, које ће се завршити кроз неколико дана. — Бечки Кор. Биро.

Драч, 14. априла

Увјеравају да су ријешене размирице у Епиру, осим на неколико мјеста. — Бечки Кор. Биро.

Атина, 15. априла

Атинска Агенција саопштава да је напуштање Сјеверног Епира од стране грчких трупа потпуно извршено. — Бечки Кор. Биро.

Болест Франца Јосифа

Беч, 12. априла

Нема никакве битне промјене у објективном стању Франца Јосифа. Стање снаге и срца потпуно задовољава. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 13. априла

Према синоћњем билтену, појаве катара остале су без промјене. Апетит, опште стање и рад срца не престано добар.

Надвојоткиња Марија Валерија отпутовала је данас послије подне. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 14. априла

Царево стање добро и без промјена. Искашљавање обилатије и лакше. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 15. априла

Царево опште стање и апетит задовољавајући. Искашљавање довољно. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 15. априла

Цар је провео добро ноћ коју је од времена на вријеме бунео кашаљ; апетит, снага, опште стање задовољавајуће. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 16. априла.

Билтен о царевом здрављу каже да су знаци сувог катара још без промјене; срце добро, а апетит и опште стање не задају никакве бриге. — Бечки Кор. Биро.

Муслимани у Србији

Биоград, 12. априла

Полузванична „Самоуправа“ у уводном чланку констатује да исцљивање муслимана из нових српских крајева узима све веће размјере, и ако им власти признају њихову

вјеру, право, обичаје и т. д. и признају им заштиту као доказ овог тврђења. Полузванични орган каже да се велики број муслимана изјавио једном вишем представнику власти, потврђујући да нијесу била изведена насиља на њихову штету од стране власти, али да признају с друге стране, да се не могу навикнути на ново стање ствари и на нове обичаје, изјављујући да их веже вјера и оданост према калифату. „Самоуправа“ изводи овај закључак да су муслимани већином надахнути конзервативним духом. Што се тиче хуманитарности, полузванични орган жали њихов одлазак, пошто ће у својој новој средини бити сматрани за странце. — Биоградски Пресбиро.

Нови рекрути

Биоград, 13. априла

Јутрос у десет сати, са уобичајеним церемонијалом, заклели су се Краљу, Отаџбини и Застави нови рекрути који су, као што је познато, дошли из нових крајева и чији је долазак био најтоплије дочекан од стране грађана. Краљ, Насљедник Александар, принц Ђорђе, Министар Војни и сви виши официри били су присутни овом чину. — Биоградски Пресбиро.

† Фејервари

Беч, 13. априла

Умро је бивши угарски министар председник Фејервари. — Бечки Кор. Биро.

Италијанска ескадра

Драч, 14. априла

Јуче је стигла у Драч италијанска ескадра под командом Војводе од Абруца којег је књаз примио у аудијенцију. — Бечки Кор. Биро.

Драч, 15. априла

Талијанска ескадра отпутовала је. — Бечки Кор. Биро.

Оружани сукоб Сједињених Држава Америчких и Мексика

Вашингтон, 14. априла

Министри Бразилије, Аргентине и Чилиа понудили су услуге од стране својих влада за ријешење мексиканског питања. Председник Вилсон примио је ову понуду. — Бечки Кор. Биро.

Вашингтон, 16. априла

Хуерта, председник Мексика, примио је без резерве принцип о посредовању ради споразума. — Беч. Кор. Биро.

Црвена Књига

Беч, 15. априла

Објављена је Црвена Књига. — Бечки Кор. Биро.

Аустро-угарски буџет

Будимпешта, 15. априла

Заједнички буџет изнесен је данас пред делегације. Целокупни расходи износе 586 милиона; осим тога тражени су нарочити кредити у износу од 182 милиона, од којих 81 милион представља квотни дио. Делегације су већ изгласале кредите за развитац војске, као и кредите за флоту уз нови изванредни кредит од 42 милиона. У свему 427 милиона који су расподијељени на идућих пет година и одређени у првом реду за грађење и оборуджање четири дредноута, трију крстарица, шест торпилера и два дунавска монитора. — Бечки Кор. Биро.

Њихова Кр. Височанства Насљедник и Насљедниковица.

Трст, 16. априла,

Њихова Краљевска Височанства Црногорски Насљедник и Насљедниковица стигли су синоћ овамо и отпутовали за Беч, гдје ће Њ. Кр. Вис. Насљедниковица посјетити један санаториј. — Бечки Кор. Биро.

Делегације

Беч, 16. априла

Делегације су отворене. — Бечки Кор. Биро.

Кад ће Аустрија добити Ловћен?

„Новое Звено“ пише:

„Аустрија опет кези зубе на Ловћен. „Милитерше Рундшау“ лист близак аустријском министарству војном разгорио се на политичаре са бечког Балкана, што су пропустили згодан тренутак, те се нијесу докопали црногорске горе Ловћена, стратегијске позиције, која господари над црногорском пријестоницом и аустријским пристаништем которским.

Мастан залагај, нема спора, и то тако мастан, да аустријски Бизмарци заборављају, како ће се о ловћенској стијење разбити Тројни Савез, јер Италија, нагнана силом својих животних интереса, неће допустити да Ловћен са својим неприступачним висовима постане у рукама аустријским неосвојивом основицом аустријског бродовља.

О Црној Гори не треба ни говорити. Зар би Црногорци могли уступити Ловћен који је срастао са срцем и душом свакога од њих, ову стражу српске слободе пјесника Петра П. Његоша? Из српских руку Ловћен може бити истргнут тек онда, кад се од костију српских горштака подигне други — Ловћен“.

Из аустријске војске

— Мучење босанских војника у Марибору —

„Словенски Народ“ доноси опсежан чланак под насловом „Мучење војника у Марибору“, у коме се говори о неспособним приликама, у којима живи момчад код неких чета, па се онда дословно вели:

„Прије мјесец дана дошао је у Марибор један батаљон босанских пионера. Момчад је већином хрватска, подчасници и часници су већином Нијемци. Како је тим војницима, то говоре чињенице. На вјежбалишту код Драве недавно је један подчасник шаком тукао једног војника по глави и затиљку тако, да се момак срушио. Другоме је опет подчасник дао налити студене дравске воде за врат, а трећег је тукао лопатом. То је видјело више особа, које су сваки час спремно пред судом под заклетвом исказати, како муче војнике. То је само нешто. Што се још све друго догађа, тома, у касарни, то од грађанства не може нико видјети. Наша је дужност, да се заузмемо за прогонене војнике и опште ала војнике пионерског батаљона у Марибору напоље, јер су ти војници наша браћа по крви. Та нијесмо ваљда и немачкој Африци“.

Мисли

Ниједан змијин ујед не може бити тако оштар и отрован као дјечија незахвалност. — Шекспир.

Ништа није дражесније по видјети матер с дјететом на руци, нити је шта достојанственије него видјети матер међу дјецом. — Гете.

Дјеца виде у својим родитељима прошлост а ови у својој дјечи будућност. И ако родитељи више воле своју дјецу то је жалосно али није неприродно. Ко не воли више своје наде него ли усомнене? — Кетвеш.

Какви смо ми, таква су и наша дјеца. — Хердер.

Покажите ми мајку, па ћу вам рећи будућност. — Наполеон.

Забавник

По 12 прстију и на рукама и ногама. „Матен“ извјештава о чудноватој игри природе. Прије неколико дана доведен је на париску медицинску школу млади неки Пус, који је сигурно једини човек на свијету, који има и на рукама и на ногама по 12 прстију. Овај младић је 16-годишњи Бертман. Небројени његови прсти су додуше изванредно малени али су по свему развијени, те имаду нокте. Младића не смета овај изванредан дар природе ни најмање и ако се њиме не зна ништа користити. Лекарни су истраживали генеалогiju овога човека, али нијесу могли ништа наћи, што би оправдало претпоставку да је овакво што наслеђено.

Бранитељ Нерона. Њемачки учењак Христијан Хилсен држао је недавно у археолошком друштву у Риму предавање о Нереновој палати, па је том приликом утврдио, да никако не стоји легенда, по којој је Нерон дао запалити Рим, да може уз лиру опјевати пожар. Палата Неронова за владу није израђена, по његовом мишљењу у оно вријеме, него касније. Хилсен се осврнуо и на хипотезу уче-

њака Паскала који је тврдио да су пожар подметнули хришћани, који су онда у свом фанатизму били у таквом одношају према држави као данас анархисти и нихилисти. По његовом мишљењу нијесу криви нити хришћани, него пуки случај. — Карактер је Нерона међутим по мишљењу већине учењака и паметнијих глава од Хилсена био ипак такав, да се може сматрати утврђеном истином да је Рим запаљен по Нероновим људима, а сигурно на његову, ако можда и директну жељу или налог.

Државне мелиорације у Русији. Како се јавља из Петрограда, министар је пољоделства Кривошејин израдио програм мелиорација земљишта у Русији. У Европској Русији има 77½ милијона десетина земљишта које би требало привести култури. Одбију ли се тундре у архангелској губернији, остаје 31½ милијон десетина необрађеног и за обрађивање сада непосредно земљишта, а то је толико, колико има у цијелој Њемачкој обрађеног земљишта. До сада се врло мало учинило да се учини то земљиште прикладним за обрађивање. По пројекту министра требало би за канализацију, утврду ријечких обала и т. д. потрошити до 3 милијарде рубаља чиме би се привело култури не само сада неплодно земљиште у Европи, него и оно у Сибирији, Туркестану и закавказским крајевима. Укупно би се добило након провођења мелиорација око 50 милијона десетина земље, а то значи, да би се у Русији могло смјестити бар толико још становништва колико га има Њемачка а да не би било глади.

Американци. У Савезним Државама има у шпоретским друштвима преко 2,500,000 младића, 400,000 их је у друштву водича, преко 2 милијона их заслужује новац у хиљадама којекаких подужећа и радњи, каквима се младић у Европи из „бољих кругова“ не би хтио ни приближити. У Америци нема одраслијег младића који није у ма каквом шпоретском друштву; исто тако и девојке. Самоубиства ради несретне љубави или школске „тортуре“ нема. Школе основне, средње и стручне су крпате, али високе школе се слабије похађају него наши универзитети. У седмици се (осим индустријских подужећа) ради пет дана, али марљиво и темељито. Сваки фармер има у кући клавира, а сваки бољи радник тепихе у свима собама. Сваки стан има купаоницу, фонограф и, разумије се, телефон. Ко зарађује мање од 3000 круна годишње, а има више од троје дјеце сматра се сиромашом. Сваки Американец иде нећељом у цркву. Сенат и парламенат почињу свој рад молитвом, исто тако школе и универзитети па чак и бурза(?) Познато је да и милијардери од времена до времена долазе на предике...

Јуначка смрт. Једна дирљива сцена одиграла се овог дана у Лондону. Улицама је трчао у наредном галопу поплашени коњ, пред којима је све живо бјежало.

Један одважан дјечко препријечи му пут, забуни га, и умири. Али тог часа наиђоше теретна кола, а како се дјечко налазио наслоњен на електрични стуб, а кола врло близу приђоше, то га захватише и формално згњечише у изобличену масу меса и крви.

Брат малог несретног јунака познаде га, и исприча, како је он већ једном зауставио поплашеног коља, и за своју велику услугу добио малу награду од 2 пенија, а овом приликом ето жртвовао је и свој млади живот.

Мајка их је једва одхрањивала.

ШИВАЋЕ МАШИНЕ

свију система у свима величинама и израдама за породичну и занатску употребу по најјефтинијој цијени нуди на старија

ИЗВОЗНА ФИРМА

M. Khek

JINDR. HRADEC, ČESKA

Особе доброг стања могу добити машине и уз умјерену отплату. На захтевање радо се шаље илустриран цјеновник бадава и франко.

бр. 14, 1010

Млађи чиновник

потребан је Првој Никшићској Штедионици у Никшићу. Ступити може одмах. Услов и документа слати најдаље до 30. ов. мј.

бр. 22, 23

ПРОДАЈЕМОДМАХ моју кафанску радњу на најживљем месту у општинској кући, катунска улица, бр. 35. са цијелим прибором, који је врло добро чуван, као билијар, мермерне столице, и т. д.

За ближе услове обратити се потписатом.

бр. 15, 33 БЛАЖО БРАТИЧЕВИЋ — Цетинје

100.000 зрелих коријена смрчеве

на Дурмитору продаје општина Жабљачка; пут ријека Тара—Дрина—Сава. За ближе услове обратити се општ. Жабљак, или В. Новоселу, наставнику, Цетинје, бр. 19, 33

П. п. бр. 51. 31—50

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом ненадне смрти нашег милог и никад непрежаљеног унука, сина, брата, сестрића, Ђевера, стрица, ујака и т. д.

† Павла К. Вучинића

који паде од најмљених мучких убица Ариаута на бранику српског имена, на први дан Васкрса б. о. м. у 8 сати у вече у најбољој снази — 36-тој години, — узакато нам је велико саучешће са свих страна, те сматрамо за дужност да свима јавно заблагодаримо.

Благодаримо енглеском пуковнику госп. Филнису, гувернеру Скадра, који за вријеме спровода постави цијелим путем одијељња војске да спријече евентуалне инциденте; и да одаду посљедњу почаст земним остацима милог нам покојника.

Господин ком. Ристо Љумовић обавезао нас је на печиту благодарност, јер је на глас да се спрема несрећа дотрчао да је спријечи, не гледајући на опасност за свој живот; а посљидне несреће својски се заузео да се осигура живот с талим укућанима. Својим саветима, саучешћем и учествовањем на спроводу г. Љумовић нам је ублажио тугу, а лицепи вишеца, којим окити лијес драгог нам покојника, био је израз његовог пријатељства према покојнику.

Топло благодаримо Ц. Руском Вице-консулу г. Г. Ферклну, на изјављеном саучешћу и послатом заступнику у спроводу у лини нашег драгог пријатеља г. Јер. Поповића.

Од срца благодаримо г. ком. Coulais-у, команданту француског деташимана, — достојном сину племенитог Француског Народа — који још исте ноћи стави одијељење својих војника на расположење ради заштите осталих укућана.

Благодаримо Управи Одбора Црногорске Банке на изјављеном саучешћу и приложеном вијенцу преко своје овдашње Филијале, којој је покојник био председник Управног Одбора.

Од срца благодаримо грађанима вароши Цетинја и Подгорице на изјавама саучешћа и старану да уписом у сва културна друштва очувају трајан спомен човеку, који их је искрено волио.

Хвала г. г. свештеницима: М. Штиркићу и П. Мрновићу, који чинодјелствоваху, и учитељу г. Х. Андрићу који се лијепим родољубивим говором опрости с покојником.

Братска хвала овдашњој Црквеној Школској Српској Општини и Српској Скадарској Омладини на лијепим вијеницима и саучешћу.

Братски захваљујемо браћи Србима Врачанима, који дођоше у великом броју и свога Павла искрено ожалише.

Хвала свима Србима и Турцима скадарским на саучешћу и великом учешћу у спроводу.

Поново благодаримо свима који нам усмено, телеграфски или писмено изјавише саучешће и тиме тугу ублажише.

Ожалостени: баба Стефа Ђ. Лукачевића; мајка Марица; браћа Митар, Јован и Крсто; сестре Зорка, Даринка и Златија; тетке Неда Мартиновић; снаха Јелена, и остала многобројна родбина.

1—3